# Socialförsäkringsutskottets betänkande 1987/88:28

om ny organisation för statens invandrarverk (prop. 1987/88:158)

SfU
1987/88:28

## Propositionen

I proposition 1987/88:158 om ny organisation för statens invandrarverk har regeringen föreslagit riksdagen

1. att upphäva sitt beslut om invandrarverkets nuvarande organisation (prop. 1975:26, InU 6, rskr. 160),

2. att upphäva sina beslut beträffande behovet av fast förläggningskapacitet (prop. 1983/84:124, SfU 27, rskr. 295 och prop. 1985/86:25 bil. 5, SfU 7, rskr. 73),

3. att godkänna att utplacering i en kommun normalt endast bör avse den som fått uppehållstillstånd.

I propositionen har regeringen vidare berett riksdagen tillfälle att ta del av vad som anförts om principerna för invandrarverkets nya organisation och de riktlinjer för det fortsatta arbetet som förordats.

## Motioner väckta med anledning av propositionen

1987/88:Sf33 av Kjell Nilsson och Lars Hedfors (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts beträffande förläggning av utredningssluss och ett kontor för flyktingmottagande till Alvesta i Kronobergs län.

1987/88:Sf34 av Lars Werner m.fl. (vpk) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om vikten av att alla riksdagspartier är representerade i styrelsen för statens invandrarverk.

1987/88:Sf35 av Stina Gustavsson (c) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om Alvesta som lämplig lokaliseringsort för regionkontor och utredningssluss i en ny organisation för statens invandrarverk.

## Utskottet

### Inledning

Regeringen inledde under år 1987 ett översynsarbete inom invandrar- och flyktingpolitiken. Arbetet syftar till att radikalt förkorta handläggningstider-



1 *Riksdagen 1987/88. 11 saml. Nr 28*

na i utlänningsärenden och till att därmed minska påfrestningarna för dem som väntar på beslut samt att begränsa samhällets kostnader för åtgärder under väntetiden. Ett annat syfte är att få till stånd en effektivare flyktingmottagning.

Som ett led i detta arbete har riksdagen nyligen antagit en lag om bistånd åt asylsökande m.fl. (prop. 1987/88:80, SfU 17, rskr. 160).

En annan del i detta arbete är de två utredningar som haft i uppdrag att dels göra en i första hand teknisk översyn av utlänningslagen, dels att se över organisation och rutiner för handläggningen av utlänningsärenden. Utredningarna har i januari 1988 slutredovisat sina arbeten i betänkandena (SOU 1988:1) Översyn av utlänningslagen och (SOU 1988:2) Kortare väntan. Utskottet har i sitt betänkande SfU 1987/88:21 utförligare redogjort för utredningsförslagen. Betänkandena är efter remissbehandling nu föremål för beredning inom regeringskansliet.

Härutöver har regeringen inlett en översyn av statens invandrarverks organisation. En särskild utredare har tillkallats som den 1 februari 1988 har redovisat ett förslag om principerna för hur invandrarverkets verksamhet för tillståndsprövning och flyktingmottagandet i övrigt skall organiseras. Därvid har beaktats förslag som lämnats av de båda ovannämnda utredningarna. Organisationsutredaren har även lämnat förslag till verksamhetsindelning i huvudenheter vid invandrarverket och redovisat inriktningen av det fortsatta utredningsarbetet som skall vara slutfört senast vid utgången av juni månad 1988.

Den nu behandlade propositionens förslag överensstämmer i huvudsak med organisationsutredarens förslag. I propositionen föreslås sammanfattningsvis att invandrarverkets organisation regionaliseras för att åstadkomma effektivare handläggning av utlänningsärenden och därmed kortare handläggningstider, ett bättre flyktingmottagande och förbättrad samverkan mellan verket, andra berörda myndigheter och kommunerna. Den nya organisationen skall kunna träda i kraft den 1 juli 1989.

## Ny organisation för invandrarverket

I propositionen konstateras att invandrarverkets organisation måste anpassas till verkets nuvarande uppgifter för att det skall bli möjligt att nå radikalt kortare handläggningstider och att ge asylsökande och flyktingar ett sådant mottagande som avsågs med 1984 års riksdagsbeslut om formerna för flyktingmottagandet.

Den nya organisationen föreslås gälla fr.o.m. den 1 juli 1989. För att regeringen snabbt skall kunna komma i gång med förberedelsearbetet är det nödvändigt att riksdagen upphäver det beslut från år 1975 (prop. 1975:26, InU 6, rskr. 160) som för närvarande i detalj reglerar invandrarverkets organisation.

Riksdagen har år 1984 fastställt behovet av fast kapacitet för invandrarverkets förläggningar. Frågan har även behandlats av riksdagen under år 1985. Enligt propositionen måste man under överskådlig tid räkna med att det behövs ett betydligt större antal fasta förläggningsplatser än vad man antog år 1984. Av praktiska skäl bör dock riksdagen inte fastställa antalet fasta

förläggningsplatser utan i stället upphäva sina beslut från år 1984 och 1985 i denna del.

I propositionen anges att utredningsslussar bör inrättas för utredningar i asylärenden. Vid utredningsslussarna bör finnas personal från invandrarverket för handläggning av och beslut i asylärenden. Asylärenden bör också kunna handläggas inom en huvudenhet för tillstånds- och medborgarskapsärenden vid verkets centrala förvaltning. Organisationsutredarens förslag att utredningsslussar, utöver de befintliga i Flen och Carlslund, även bör inrättas en i södra och en i västra Sverige biträds i propositionen.

Invandrarverkets funktioner för mottagande av asylsökande och flyktingar bör enligt propositionen organiseras i regioner. Inom varje region bör finnas ett kontor som svarar för det direkta samarbetet med kommunerna inkl. utplacering av flyktingar i kommunerna samt för ledningen av förläggningsverksamheten. Ett system med utredningsslussar i kombination med regionala kontor för flyktingmottagandet bör ge stora samordningsvinster. I propositionen anges att det för närvarande är lämpligt att i detta hänseende dela in landet i fem regioner och att det bör ankomma på regeringen att besluta i denna fråga.

Vid invandrarverkets centrala förvaltning bör enligt propositionen finnas en huvudenhet som svarar för övergripande planering, styrning, uppföljning och samordning av regionkontorens verksamhet. Huvudenheten skall också svara för samverkan och kontakter med centrala myndigheter och organisationer.

Enligt gällande riktlinjer skall även den som fortfarande väntar på beslut om uppehållstillstånd erbjudas plats i en kommun. Svårigheterna med att få fram kommunplatser har medfört att även många flyktingar med uppehållstillstånd har fått vänta lång tid innan de har kunnat tas emot i någon kommun. I propositionen föreslås därför att riktlinjerna ändras så att i första hand de som har beviljats uppehållstillstånd får de bostäder som kommunerna kan ställa till förfogande i flyktingmottagandet.

I propositionen anges vidare att det fortsatta utredningsarbetet bör belysa på vilket sätt invandrarverkets invandrarpolitiska arbete i övrigt bör bedrivas.

Invandrarverkets organisation bör enligt propositionen inte längre vara indelad i byråer. Verket kan i stället lämpligen organiseras i huvudenheter för tillståndsprövning och medborgarskapsfrågor samt för invandrar- och flyktingfrågor. Denna organisationsstruktur förutsätter en långtgående delegering av ansvar och befogenheter inom resp. verksamhetsområde. Detta ställer stora krav på den verksövergripande styrningen och verksamhetsuppföljningen samt samordningen och på ett väl utvecklat internt styrnings- och uppföljningssystem. Man bör därför till verkschefen knyta särskilda resurser som kan stärka greppet om verksgemensamma funktioner liksom planering, styrning och kontroll av verksamheten.

I anslutning till propositionens förslag att invandrarverket även i den nya organisationen bör ledas av en styrelse påpekar Lars Werner m.fl. i motion Sf34 att vänsterpartiet kommunisterna saknas i den parlamentariskt sammansatta styrelsen för statens invandrarverk. Enligt motionärerna bör samtliga riksdagspartier vara representerade i styrelser för statliga verk för

att få insyn i verksamheten och kunna ta ansvar för att av riksdagen fattade beslut följs. De begär därför ett tillkännagivande till regeringen om vikten av att alla riksdagspartier är representerade i invandrarverkets styrelse.

I proposition 1986/87:99 om ledning av den statliga förvaltningen, den s.k. verksledningspropositionen, behandlades frågor som gäller riksdagens och regeringens insyn i och styrning av de statliga myndigheternas verksamhet. I propositionen angavs bl.a. att regeringen alltid borde vara fri att avgöra en styrelses sammansättning. Därför borde inte heller nomineringsförfarandet regleras. Förfarandet med att regeringen i vissa fall inhämtade förslag från riksdagspartier och intresseorganisationer borde däremot bestå.

Vid konstitutionsutskottets behandling av propositionen angav utskottet (se KU 1986/87:29 s. 32) att en lekmannastyrelses sammansättning måste bestämmas av regeringen från fall till fall med beaktande av de uppgifter som myndigheten i fråga har. Utskottet förutsatte vidare att det allmänna medborgerliga omdöme som företräds av personer i de folkvalda församlingarna får en stark representation i lekmannastyrelserna.

Mot bakgrund av det anförda anser socialförsäkringsutskottet att frågan om sammansättningen av invandrarverkets styrelse får ankomma på regeringen. Utskottet avstyrker därmed bifall till motion Sf34.

Frågan om lokaliseringen av utredningsslussarna och regionkontoren för flyktingmottagandet tas upp av Kjell Nilsson och Lars Hedfors i motion Sf33 samt av Stina Gustavsson i motion Sf35. Motionärerna anser att en utredningssluss och ett kontor för flyktingmottagande lämpligen bör förläggas till Alvesta i Kronobergs län och begär ett tillkännagivande till regeringen härom. Motionärerna framhåller vissa fördelar som en förläggning till Alvesta skulle medföra och påpekar att förberedande åtgärder redan har vidtagits för upprättande av en utredningssluss på nämnda ort.

Som ovan angivits finns för närvarande utredningsslussar i Flen och Carlslund. Organisationsutredaren har övervägt frågan om att utvidga platsantalet på de redan planerade slussarna eller att inrätta ytterligare en utredningssluss. Utredaren, som jämväl beaktat behovet av att utveckla samarbetet med kommunerna, anser att det för närvarande bör inrättas en utredningssluss i södra och en i västra Sverige. Som tidigare nämnts biträds detta förslag i propositionen. Organisationsutredaren avser att i nästa utredningsetapp återkomma till frågan om utredningsslussarnas lokalisering, kapacitet och organisation.

Enligt utskottets uppfattning måste frågan om var en utredningssluss skall förläggas avgöras med hänsynstagande till en mängd olika faktorer och utskottet anser att sådana överväganden i första hand bör göras av regeringen. Med det anförda avstyrker utskottet bifall till motionerna Sf33 och Sf35.

Avslutningsvis kan utskottet konstatera att propositionens förslag om ny organisation för invandrarverket utgör ytterligare ett led i strävan mot att förkorta handläggningstiderna i utlänningsärenden och att förbättra flyktingmottagandet. Utskottet vill uttrycka sin tillfredsställelse häröver och tillstyrker således propositionen i dess helhet.

Utskottet hemställer

1. att riksdagen upphäver sitt beslut om invandrarverkets nuvarande organisation (prop. 1975:26, InU 6, rskr. 160),

2. att riksdagen upphäver sina beslut beträffande behovet av fast förläggningskapacitet (prop. 1983/84:124, SfU 27, rskr. 295 och prop. 1985/86:25 bil. 5, SfU 7, rskr. 73),

3. att riksdagen godkänner att utplacering i en kommun normalt endast bör avse den som fått uppehållstillstånd,

4. beträffande *invandrarverkets styrelse*
att riksdagen avslår motion 1987/88:Sf34,

5. beträffande *utredningssluss och regionkontor i Alvesta*
att riksdagen avslår motionerna 1987/88:Sf33 och 1987/88:Sf35,

6. att riksdagen lämnar utan erinran vad som i propositionen anförts om principerna för invandrarverkets nya organisation och om riktlinjerna för det fortsatta arbetet.

Stockholm den 19 maj 1988

På socialförsäkringsutskottets vägnar

*Doris Håvik*

Närvarande: Doris Håvik (s), Nils Carlshamre (m), Ralf Lindström (s), Margareta Andrén (fp), Karin Israelsson (c), Gullan Lindblad (m), Lena Öhrsvik (s), Nils-Olof Gustafsson (s), Kenth Skårvik (fp), Siri Häggmark (m), Ingegerd Elm (s), Rune Backlund (c), Margó Ingvardsson (vpk), Ingegerd Anderlund (s) och Maud Björnemalm (s).

# Reservation

## Invandrarverkets styrelse (mom. 4)

Margó Ingvardsson (vpk) anser

*dels* att den del av utskottets yttrande på s. 4 som börjar med "I proposition" och slutar med "motion Sf34." bort ha följande lydelse:

Enligt utskottets uppfattning är det av stor vikt att samtliga riksdagspartier är representerade i invandrarverkets styrelse. De kan härigenom få insyn i verksamheten och ta ansvar för att av riksdagen fattade beslut följs. Utskottet anser därför att även vänsterpartiet kommunisterna i fortsättningen bör ingå i invandrarverkets styrelse. Detta bör riksdagen med bifall till motion Sf34 ge regeringen till känna.

*dels* att moment 4 i utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

4. beträffande *invandrarverkets styrelse*
att riksdagen med bifall till motion 1987/88:Sf34 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,